

FRIDEN Nijmegen, Berg en Dal & Rotterdam

Herinneringen aan FRIDEN, een elektronica fabrikant in Nijmegen

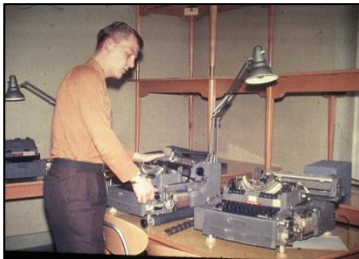
Auteur: Ir. René A.M. Martens RI Msc
Versie 1.2 – 14 juni 2013 © 2013-2014

Aanleiding voor dit artikel waren de verhalen op Noviomagus.nl rondom de FRIDEN fabriek in Nijmegen, waar ik zelf overigens nooit binnen ben geweest.

Inhoud

1. Hoe het is begonnen
2. Friden Rotterdam
3. Friden REPORTER
4. Programmeur worden
5. Friden Service Training Center - Berg en Dal
6. Nijenrode & USA
7. Pins & Vintage manuals
8. Bronnen

Hoe het is begonnen

Foto's Friden Oslo

FRIDEN was van oudsher een wereldwijd bekende rekenmachine fabrikant, die in mijn tijd langzaam ook automatische schrijfmachines en de eerste computers ontwikkelde en produceerde.

In Nijmegen aan de Sint Theunismolenweg was een van de fabrieken gevestigd, na het vertrek uit Wageningen.

FRIDEN was voor mij persoonlijk een belangrijke organisatie, omdat zij mij de start voor mijn beroepskeuze en verdere carrière vorm hebben gegeven.

Na mijn middelbare school HBS-A en NSV had ik nog geen idee hoe verder met mijn studie. Mijn eerste keuze was de studie Weg- en Waterbouw aan de HTS in Arnhem, lekker later in de openlucht bruggen bouwen. Helaas na een jaar studeren een illusie armer, 10 jaar op kantoor achter de tekenafel staan zag ik niet zitten. Stoppen dus met een 1ste studieschuld van 1.200,= gulden.

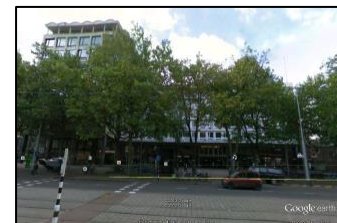

Dan maar een jaartje (sep 1969-jun 1970) voor bruto 545,= gulden parttime werken en mijn eerste jaar voor boekhouden & accountancy aan de Erasmus Universiteit waar ik ook samen met prof. Van der Grift een boekhoud studieprogramma heb ontwikkeld voor studenten. Bij FRIDEN Rotterdam kreeg ik een kans als trainee programmeur in Rotterdam via vrienden van mijn ouders. Hij was directeur van het FRIDEN opleidingscentrum in het voormalig hotel Groot Berg en Dal, waar nu de gelijknamige ouderen serviceflats staan. Tijdens mijn schooltijd bracht ik al vaker daar wat tijd door

en mocht wat experimenteren met de toenmalige rekenmachines en voorlopers van de 5005 computyper.

Friden Rotterdam

Vestiging Rotterdam was een verkoopkantoor op de 3^e verdieping aan de Coolingsingel met een kleine programmeerafdeling. Toen ik kwam waren wij met vier programmeurs en een maand later was ik nog de enige. Alle programma problemen kwamen dus op mijn bureau terecht en alles was learning-on-job en telkens andere apparatuur zoals 5005, 5010, 5015, 6010, flexowriters, backuptape apparatuur. Programmeren was op bit niveau (delay-line geheugen), ponsbanden of de oudere apparatuur met bedrade patchpanels zoals type 5010.

The Friden 5005 Computyper was a marriage of a second-generation Friden Flexowriter with an electronic decimal-based math-processing unit programmed by punched tape. Suitable for billing, accounting, and various small to medium-scale business operations. Small-scale integrated circuit logic used in math

processor, magnetostrictive delay line for memory. Small amount of memory register storage, as well as program storage memory. Since program and memory registers were volatile (meaning they were lost if the machine lost power), the machine had a "standby" power mode in which the delay line kept circulating, but the rest of the machine was shut down. Programs read in via paper-tape reader (8-level tape). Electro-mechanically actuated electric typewriter for printing results, and typewriter keyboard for entering variables into the machine. External power supply unit. Introduced sometime in 1967-1968 timeframe.

Vaak was ik onderweg naar klanten om fouten op te lossen of nieuwe programmaversies te installeren en dat beviel mij uitstekend. Alleen de lokale directeur Vermeulen was een etterbak waarmee ik totaal niet door één deur kon, maar goed op mijn werk was niets aan te merken en met de salesmanagers en technische monteurs kon ik het prima vinden omdat ik alles oploste bij hun klanten, ook al moest ik daarvoor tot laat in de avond doorwerken. Ik schreef dan tijd tot 17:30 en dat wilde de directeur niet, nee ik moest de volgende dag maar teruggaan, en uren schrijven, niet dus. Het was vaak trial-on-error en ik had geen zin om een volgende dag opnieuw te beginnen omdat ik de nodige colleges moest volgen. Ik blij, klant blij en daar was het mij om te doen.

Friden REPORTER

FRIDEN had een huisorgaan REPORTER waar ik vaak artikelen plaatste over nieuwe programmeer opties/functies waarmee weer een aantal bits bespaard konden worden. Je had slechts 64-bits om bijvoorbeeld factuurprogramma's te maken. Enkele programmeer voorbeelden heb ik nog steeds bewaard. Op enig moment, ik geloof in april 1970, kreeg ik bericht dat ik samen met accountmanager Ter Braack mee mocht naar een Europese Sales bijeenkomst in Nice Frankrijk, waar ik wat zou moeten vertellen over mijn programmeer ervaringen. Wat ik toen nog niet wist dat ik was uitgeroepen tot Europees programmeur van het jaar, hartstikke leuk.

Programmeur worden

Ik wist nu eindelijk wat ik wilde: programmeur worden, maar er waren in Rotterdam nog geen universitaire informatica opleidingen, het werd dus Bedrijfskunde. Achteraf een goede keuze want zowel in Wageningen als accountancy & boekhouden in Rotterdam mocht ik tegen betaling meewerken aan projecten met computers van Digital de PDP-10, DEC10 en DEC20 mainframes. Samen met prof. Van der Grift heb ik nog in GW-Basic het boekhoudprogramma FINADS ontwikkeld, waarmee studenten praktisch hun boekhoudoefeningen konden trainen. Dit programma heeft later nog zo'n 18 jaar ook bij diverse bedrijven dienst gedaan.

Friden Compupter 5010

Tot zover niets aan de hand, totdat ik maanden later een telefoontje kreeg van het hoofdkantoor in Zwaansvluit Amsterdam personeelszaken; ik moest komen opdraven. Met lood in de schoenen ben ik gegaan in de verwachting op mijn sodemieter te krijgen over mijn eigenzinnig gedrag. Bleek dat daar mensen van Philips zaten met het verzoek of ik bij Philips wilde komen werken als programmeur-systeemanalist. Wat was het geval; Philips en Friden lagen in een schadeclaim procedure omdat het betreffende programmaprobleem wereldwijd in alle machines zat en niet werd opgelost, totdat ik bij toeval de fout in Brussel wel had weten op te lossen.

Philips Nijmegen was voor mij een prima kans om als programmeur en mijn studie en sporten te kunnen bekostigen, met dank aan afdelingsbaas Herr Scheunemann, die mij alle studieruimte en mogelijkheden gaf voor mijn persoonlijke ontwikkeling.

Een andere leuke ervaring, ik meen februari 1970, was de PHILIPS België casus. Ik werd op enig ogenblik naar Brussel gestuurd om bij Philips aldaar een programmaprobleem op te lossen. Na een paar uur was dit opgelost en kreeg ik de vraag om ook even naar een ander Friden programma/machine te kijken. Het werd dus weer laat, maar het probleem was opgelost. Ik mocht blijven slapen bij de betreffende afdelingschef.

New Director for Product Planning Nijmegen

Ir. P. Croockewit, General Manager of Friden Holland N.V., has announced the promotion of W. J. van der Toorn to Director of Product Planning in Nijmegen. In this function Mr. van der Toorn reports directly to P. S. Present, Assistant Vice President and Group Product Line Manager, Data Processing Systems, Data Processing Systems.

Mr. van der Toorn joined Friden in 1962 as a Sales Instructor in Berg en Dal. Before joining Friden he had been working in Office Products sales with Monroe in Germany.

Neuer Direktor für Produktionsplanung in Nijmegen

Ingenieur P. Croockewit, General Manager von Friden Holland N.V., gab die Beförderung von W.J. van der Toorn zum Direktor für Produktionsplanung in Nijmegen bekannt. In dieser Funktion wird Mr. van der Toorn direkt Herrn P.S. Present, Assistant Vice President and Group Product Line Manager, Data Processing Systems, unterstützen.

Mr. van der Toorn kam 1962 als Lehrer in Sales Education in Berg en Dal zu unserer Firma. Ehe er zu Friden kam war er für die Büromaschinen-Verkaufsabteilung von Monroe in Deutschland tätig.

Im Juli 1963 übernahm Mr. van der Toorn die Verantwortung für Fakturermaschinen in der Produktionsplanung in Nijmegen und entwickelte während dieser Zeit Spezifikationen für die 5010 - 5015 - 5016 und 5005.

Im Januar 1967 wurde er zum Assistant Director Product Planning ernannt.

Mr. van der Toorn ist verheiratet, er hat zwei Kinder und lebt mit seiner Familie in Nijmegen.

▲ W. J. van der Toorn.

In July 1963 he took on responsibilities for billing/accounting machines in the Product Planning department in Nijmegen. In this function he developed specifications for 5010, 5015, 5016 and 5005 models.

In January 1967 he was promoted Assistant Director, Product Planning.

Mr. van der Toorn is married with two children and lives in Nijmegen.

Friden Service Training Center - Berg en Dal

FRIDEN heeft in 1970 een nieuw service en trainingscentrum gebouwd naast Hotel Val Monte, waar ik vaak nog te vinden was en soms zelf als programmeur-trainer inviel als een docent was uitgevallen. Merendeels liep ik dan wat kennis betreft één dag voor op de deelnemers uit Europa en Azië, maar het lesgeven was leuk om te doen. Later in mijn werk heb ik nog wereldwijd ICT en management trainingen en seminars verzorgd, waarvoor onbewust Friden dus mijn basis heeft gelegd. Later heb ik nog veel informatica opleidingen verzorgd voor o.a. de destijds grootste informatica opleider NOVI, Getronics, Microsoft, Pink Elephant, Computer Associates etc.

A Magnificent new H.Q. for International Marketing Services at Berg en Dal

Reporter

NOVEMBER 1969

Friden
FRIDEN INTERNATIONAL

Impressive Groundbreaking Ceremony

By the end of 1970, the Friden International Marketing Services Organization will be installed in a magnificent new building now being constructed at Berg en Dal.

At an impressive ceremony, organized by Karl F. Schmiedeke, Director of European Marketing Services, Robert J. Campbell, President of the Friden Division of the Singer Company, dug the first « sod » with a golden shovel, to the cheers of the entire Marketing Services staff.

Assisting him in this ceremony, and also helping to break the ground for this new building, were Frank M. Bolek, Vice President International Marketing, L. Zonneveld, Vice President Rochester Operations, and Peter Croockewit, General Manager of Friden Holland N.V. in Nijmegen, as well as Karl Schmiedeke.

The building will cost 2½ million Dutch guilders; cover an area of 4.000 square meters; and be on two floors.

► The groundbreaking ceremony at Berg en Dal.

Nijenrode & USA

Friden, Philips en vooral Digital DEC hebben nog zo'n 10 jaar een boost aan mijn werk (en carrière) gegeven, waarbij ik met mijn toenmalige bedrijven SDS, Macom en later Kinday internationaal grote software/data conversie projecten heb mogen realiseren. In die periode geploeterd met zo'n 16 programmeertalen, operating systems en hardware van IBM 360/370,

Siemens, Honeywell, Philips 1400, Univac en met talen zoals o.a. Assembler, ELAN, Basic, Algol, Fortran, PL/1, Cobol totdat de PC zijn intrede deed. In Amerika heb ik nog met de toen nog startende ICT bedrijven en met de cowboys samengewerkt zoals Microsoft, Apple, Osborne, Norton, Tulip, Digital Research, Commodore en anderen, een mooie ervaring, maar helaas wilde mijn lieve echtgenote niet verhuizen naar de westkust van Amerika. Achteraf jammer gezien het salaris aanbod en de aandelenopties.

Ook op referentie/advies van Philips heb ik één dag in de week op Universiteit Nijenrode (1977-1980) alle informatica opleidingen ontwikkeld en lesgegeven. Vaak sliep ik dan donderdags in de fraaie gastenkamer boven in het kasteel en vrijdagmiddag even met de studenten afzakken in de kelderbar. Ook een leuke en leerzame periode. Voor mij was Nijenrode een innovatieve instelling en heb daar samen met de latere

KMA prof. Kees van Dam prachtige TOP-25 bedrijfsgerichte onderzoekprojecten mee mogen runnen.

In het Smithsonian National museum in Washington USA staat een uitgebreid overzicht aan machines en computers waar ik in mijn jonge jaren mee heb gewerkt. Het is de moeite waard dit museum eens te bezoeken evenals de andere musea aan de boulevard tegenover het congres gebouw.

FRIDEN is later overgegaan naar het Singer Concern, en ook weer verkocht aan ICL. Helaas hebben Friden, Digital en Philips met hun technische computerontwikkelingen niet meer de commerciële successen weten te behalen en zijn zij zielloos opgegaan in andere ondernemingen. Ik ben deze bedrijven nog steeds dankbaar voor alle ervaringen en kansen die zij mij hebben gegeven en heb daarbij een geweldige tijd gehad.

Tenslotte: Pins & Vintage manuals

Ik heb nog diverse manuals bewaard uit de Friden periode voor wie daarvoor belangstelling heeft. Mailadres: ramhgoc@gmail.com.

Foto: Friden Oslo

FRIDEN Pin bij 5 jaar trouwe dienst
Bron Frans Nijenhof
voormalig technisch manager

De beloning voor langdurige dienst bij Friden, Singer-Friden Division en Singer. Het bedrijf assembleerde kantooromachines en was gelegen aan de Theunismolenweg. Frans ontving zijn 10 year pin van de directeur Ir. W. Brouwer bij zijn afscheid in december 1973. De dasspeld kreeg Frans na de dood van zijn oudste broer Mel, die er bijna 14 jaar werkte. Deze onderscheidingen zijn typisch Amerikaans en werden door dit Amerikaanse dochterbedrijf ook in

Nederland en België (Mechelen) uitgegeven. Dat gebeurde meestal tijdens een feestavond. Langdurige dienst werd in de USA als een verdienste beschouwd, omdat de arbeidsverhoudingen zodanig waren dat de onderneming je van de één op de andere dag kon ontslaan. Als dat niet gebeurde werd dan gezien als een prestatie voor de werknemer. In Nederland lag dat overigens gelukkig even anders).

1. Friden: Statistical methods.
2. Friden: Technical manual 2201 Flexowriter, automatic writing machine.
3. Friden: Technical manual for 2300 Flexowriter.
4. Friden: Programming manual 2313 Automatic card reader.
5. Friden: Model ACR; Technical manual for Automatic card reader.
6. Friden: Technical manual for LCC-VF.
7. Friden: Model AP-5; Technical manual for Add-punch.
8. Friden: Verkoop flyer 2300 en 5610.
9. Singer: Systems manual 4300, 4301, 4302, 4303/4304.
10. Singer: Operator's manual, Model 4301 Magnetic Data recorder.
11. Friden: 5005 Assembler.
12. Friden: 5005 Computyper invoicing machine.
13. Friden: 5010 Computyper, electronics billing machine.
14. Friden: Technical manual for Computyper.
15. Friden: 5015 Electroni computyper and 2115 Tape punch.
16. Friden: Preliminary manual for 6010 Electronic Computer System.
17. Friden: 6018 Magnetic Disc File.

Bronnen

Delen van deze publicatie zijn overgenomen uit openbare bronnen en internet.

Zie tevens de uitgebreide FRIDEN herinneringen:

<http://www.noviomagus.nl/Gemeentearchief/Cat24/cwdata/08-119.html>

- Internet
- Noviomagus.nl
- Regionaal Archief Nijmegen
- Oud Friden medewerkers
- Nijenrode